

FAIRTRADE
ČESKO a SLOVENSKO

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2017

Fairtrade Česko a Slovensko, z.s.

ÚVODNÍ SLOVO: O SMYSLU FAIRTRADE

Ing. Jiří Hejkrlik, Ph.D.
předseda správní rady Fairtrade
Česko a Slovensko, z.s.

Přestože se spotřebitelské ceny dlouhodobě nemění nebo dokonce rostou, světové výkupní ceny tropických komodit pro producenty v zemích globálního Jihu jsou opět na historickém minimu. Například káva se v současné době obchoduje na světových burzách za méně než 1,1 USD za libru, což je od roku 2002 nejnižší cena. Je to také cena, která je obecně považována za nižší, než jsou výrobní náklady pro malé kávové pěstitele ve většině zemí světa. Po několikaletém období, kdy vyšší světové výkupní ceny a mechanismy světového obchodu samy o sobě umožňovaly všem producentům v zemích globálního Jihu dosahovat na rozumné výkupní ceny a investovat do svých farem a rodin, přichází nyní období, kdy se řada z nich opět obrací k systému Fairtrade jako k jediné záruce důstojného přežívání.

MINIMÁLNÍ CENA JE ZÁRUKOU UDRŽITELNOSTI

Je to právě fairtradová minimální výkupní cena 1,4 USD za libru zelené kávy, která nyní slouží farmářům zapojeným do tohoto etického systému obchodování rozvíjet udržitelné a důstojné podnikání. Kromě toho obchodníci zapojení do Fairtrade vyplácí svým kávovým dodavatelům v zemích globálního Jihu i fairtradový příplatek 0,2 USD za každou libru kávy na rozvoj jejich organizací a farem. Čtvrtina tohoto příplatku musí jít na zlepšování kvality produkce tak, aby se zvyšovala šance drobných producentů na dosahování lepších cen i v dobách vyšších světových cen a bez podpory systému Fairtrade.

SLOŽITÁ CESTA K DŮSTOJNÉMU PŘÍJMU

Nicméně i v této době řeší systém Fairtrade řadu těžkých otázek. Například to jak pomocí existujících pravidel a standardů zabezpečit všem zapojeným farmářům důstojný příjem, který je v každé zemi jiný a je ovlivněn faktory, jež jsou mimo kontrolu pravidel Fairtrade. Řada studií totiž ukazuje, že i přes benefity, které organizace producentů ze zapojení do systému mají, se ne vždy vyšší výkupní ceny promítnou do příjmů jednotlivých členů těchto organizací. Současně Fairtrade aktivně řeší i složitou situaci námezdních dělníků na fairtradových banánových, čajových a květinových plantážích, kde také tradiční nástroje Fairtrade nezaručují plně důstojné zaměstnání všem zaměstnancům těchto velkých podniků.

UVĚDOMĚLÁ SPOTŘEBA JAKO HYBATEL ZMĚNY

Jak se ale stále ukazuje, jedním z hlavních problémů je fakt, že Fairtrade certifikované a kontrolované organizace drobných producentů i velké banánové, čajové a květinové plantáže nejsou schopny prodat většinu své produkce jako Fairtrade. Většinu stále musí prodávat na konvenčních trzích, což jim komplikuje snahu poskytnout důstojné podmínky všem svým členům a zaměstnancům. A zde je právě velký prostor pro nás spotřebitele v České republice a na Slovensku. Jak dokazují statistiky a přehledy v této výroční zprávě, obrát fairtradových výrobků sice neustále roste a Fairtrade se dostává více a více do povědomí českých a slovenských spotřebitelů, nicméně stále je drtivá většina dovážených tropických komodit pěstována a vykupována za běžných nekontrolovaných podmínek, o kterých rozhodují silné obchodní společnosti svojí tržní silou. I přesto, že se prodej fairtradové kávy stal v poslední době standardem např. na řadě benzinových stanic, je podíl Fairtrade kávy prodané na našem trhu stále relativně malý. Prostor pro jeho zvyšování – a tedy zlepšování životních podmínek producentů v zemích globálního Jihu – je stále značný.

FAIRTRADE JE DOMINANTNÍ SÍLA ETICKÉHO OBCHODOVÁNÍ

Na druhou stranu potenciál pro zásadní změnu neustále roste. Roste znalost a podpora našich spotřebitelů, kteří vyhledávají Fairtrade produkty, zvyšuje se aktivita občanské společnosti zapojené do Fairtrade prostřednictvím různých kampaní a tím se zvyšují i obchodní příležitosti pro čím dál tím více českých i mezinárodních firem, které o certifikaci svých produktů žádají. Přestože se v našich zemích v posledních letech objevilo několik konkurenčních systémů, Fairtrade se za 14 let od založení organizace Fairtrade Česko a Slovensko stal nejviditelnější a dominantní silou etického obchodování a tlaku za změnu pravidel mezinárodního obchodu v České republice i na Slovensku. Jeho pravidla jsou jasná a transparentní pro všechny zúčastněné aktéry, dopady na drobné producenty a zaměstnance plantážích v zemích globálního Jihu jsou měřitelné a viditelné a jako jediný systém etické certifikace je řízen z 50 % zástupci producentů ze zemí globálního Jihu.

PODĚKOVÁNÍ

Nicméně, tohoto úspěchu by nebylo možné dosáhnout bez spotřebitelů a aktivních občanů, kteří svou volbou při každodenních nákupech, popřípadě osobní účastí v kampaních a aktivitách přímo podporující Fairtrade napomáhají k tomu, aby se neustále zvyšovaly příležitosti pro stávající i nové producenty tropických komodit, které do České republiky a na Slovensko dovážíme z celého světa. Poděkování patří ale i obchodníkům, kteří svým rozhodnutím nabízet certifikované Fairtrade výrobky celý etický trh vytvářejí a budují, a v neposlední řadě i donorům, kteří z veřejných financí organizaci Fairtrade Česko a Slovensko vždy podporovali. V neposlední řadě patří dík i všem členům, pozorovatelům, partnerům, zaměstnancům a dobrovolníkům, kteří činnost naší organizace přímo aktivně podporují.

KDO JSME

Fairtrade Česko a Slovensko, z.s., je platformou organizací občanské společnosti, které se zabývají etikou obchodu, globálním rozvojem, udržitelnou spotřebou, ochranou životního prostředí a lidských práv.

Již od roku 2004 pracujeme na zvyšování informovanosti o principech a smyslu systému Fairtrade. V České republice a na Slovensku zastupujeme globální organizaci Fairtrade International, jsme garantem vysoké kvality a důvěryhodnosti ochranné známky FAIRTRADE.

Monitorujeme český a slovenský trh s fairtradovými výrobky a podporou uvědomělé spotřeby napomáháme k tomu, aby se fairtradové výrobky v co nejvyšší míře dostávaly do obchodní sítě v ČR a na Slovensku. Vedle spolupráce s obchodníky působíme také na širokou veřejnost, a to prostřednictvím aktivit, na kterých se podílíme, jako jsou kampaně Fairtradová města, Fairtradové školy nebo happening Férová snídane.

Více na **www.fairtrade-cesko.cz**

SYSTÉM FAIRTRADE A ZNÁMKA FAIRTRADE

Známka FAIRTRADE označuje výrobky, které splňují sociální, ekonomické a environmentální standardy nastavené mezinárodní organizací Fairtrade International. Zákazníky informuje o tom, že pěstitelé dostali za svou práci spravedlivou a stabilní výkupní cenu, která pokrývá náklady na udržitelné pěstování. Nákupem výrobků s označením FAIRTRADE tak zákazníci přispívají ke zlepšování životních podmínek drobných pěstitelů v zemích globálního Jihu (takzvaných rozvojových zemích). Kromě spravedlivé výkupní ceny dostávají pěstitelé zapojení do systému Fairtrade ještě fairtradový příspěvek, který mohou použít k investicím do rozvoje svých farem a svých komunit, a to na základě demokratického rozhodování členů komunity.

Vytvořením a kontrolou dodržování výše zmíněných standardů Fairtrade usiluje o pozitivní změnu v pěti klíčových oblastech: genderová rovnoprávnost, práva zaměstnanců, klimatická změna, ochrana dětí a znevýhodněných dospělých a důstojný příjem.

Více na **www.fairtrade.net**

OBCHOD S FAIRTRADE VÝROBKÝ V ČR A SR – VYBRANÉ UKAZATELE ZA ROK 2017

Z pohledu primárních surovin, z nichž se fairtradové výrobky vyrábějí, jsou pro český a slovenský trh nejvýznamnější káva, kakao, třtinový cukr a ovoce.

Káva byla až do roku 2016 co do množství (tun kávových zrn) nejprodávanější fairtradovou surovinou v ČR a SR. V roce 2017 ji co do množství primární suroviny (kakaových bobů) překonalo kakao. Důvodem je pravděpodobně skutečnost, že v rámci systému Fairtrade začaly fungovat programy pro vybrané suroviny, které umožňují zpracovatelům použít fairtradové suroviny i do kompozitních výrobků, tedy do takových, v nichž ostatní suroviny fairtradové nejsou; takovéto výrobky nejsou označeny známkou FAIRTRADE, ale logem programu pro konkrétní surovinu. Cílem tohoto opatření bylo usnadnit zpracovatelům využívání fairtradových surovin a zvýšit tak šanci pěstitelů prodat svou produkci za podmínek Fairtrade.

Třetím nejvýznamnějším fairtradovým produktem co do hmotnosti primární suroviny (cukrová třtina) je třtinový cukr.

Přehled množství primárních surovin, z nichž byly vyrobeny fairtradové výrobky pro český a slovenský trh, včetně nárůstu jejich množství oproti roku 2016, najdete v tabulce níže. Tabulka vyčísluje také takzvaný fairtradový příplatek, který družstva pěstitelů získala v roce 2017 z každé z uvedených surovin díky prodejem fairtradových výrobků na českém a slovenském trhu.

PRIMÁRNÍ SUROVINA*	MNOŽSTVÍ 2016 (kg)	MNOŽSTVÍ 2017 (kg)	MEZIROČNÍ ZMĚNA (%)	FAIRTRADOVÝ PŘÍPLATEK ZA ROK 2017 (Kč)
Kávová zrna	529 988	650 538	+ 22 %	6 489 507
Kakaové boby	327 966	823 665	+ 51 %	3 658 574
Cukrová třtina	56 918	111 725	+ 96 %	153 891
Ovoce**	64 898	52 527	-19 %	17 219
Čajové lístky	10 400	6 774	- 35 %	86 095

* tabulka nezahrnuje vyčerpávající výčet všech primárních surovin, z nichž byly vyrobeny fairtradové výrobky prodané na našem trhu

** převážně ve formě džusů

Celková výše fairtradového příplatku, kterou díky prodejem v ČR a SR pěstitelé z globálního Jihu získali, za rok 2017 činí 10 648 000 Kč. Největší měrou se na něm přitom podílela fairtradová káva.

Pokud by veškerá kávová zrna byla upražená a použita pro přípravu espressa (7 g mleté pražené kávy), vypili by Češi a Slováci v roce 2017 celkem 74 milionů šálků fairtradové kávy.

CO DĚLÁME – PŘEHLED AKTIVIT ZA ROK 2017

V LEDNU jsme upořádali setkání zástupců národních Fairtrade organizací zodpovědných za rozvoj v rámci obchodního segmentu HORECA (hotely, restaurace, kavárny). Do Prahy s námi na toto téma přijeli diskutovat a sdílet zkušenosti kolegové z Belgie, Rakouska, Holandska, Francie, Německa, Itálie, Norska, Polska, Švýcarska a Spojeného království.

V BŘEZNU jsme se aktivně zapojili do Festivalu Evolution na pražském Výstavišti, kde jsme v sekci Biostyl prezentovali systém Fairtrade a výrobky českých a slovenských partnerů se známkou FAIRTRADE.

V KVĚTNU se konal 2. ročník kampaně Fandíme Fairtrade zaměřený především na kavárny a další provozovny. Cílem kampaně bylo u příležitosti Světového dne pro fair trade zviditelnit nabídku fairtradových výrobků přímo v místě jejich prodeje a zvýšit povědomí o přínosech spravedlivého obchodu. Do kampaně se zapojily tři stovky provozoven z České republiky a Slovenska. Zároveň s tím jsme na sociálních médiích spustili online kampaň 14 dní pro fair trade, která zasáhla více než 73 tisíc lidí.

V ČERVNU se konala valná hromada Fairtrade Česko a Slovensko, které se kromě členských organizací zúčastnili i pozorovatelé z České republiky i Slovenska. V rámci valné hromady proběhl mimo jiné networkingový seminář pro členy a byla zvolena nová Rada organizace. Poprvé také proběhla interní evaluace aktivit Fairtrade ČS, která bude využita k dalšímu plánování a zvyšování účinnosti našich aktivit.

23. SRPNA se v bratislavském Café Berlinka konala výroční tisková konference, na níž jsme informovali o vývoji obchodu s fairtradovými výrobky na Slovensku a o novinkách na trhu.

NA 19. ZÁŘÍ jsme v pražské kavárně Parnas připravili vůbec první networkingové setkání Fairtrade ČS s obchodními partnery. Kromě zástupců českých obchodníků, kteří v sortimentu mají produkty se známkou FAIRTRADE, se ho zúčastnili také Gregorio Mendez Moreno, pěstitel fairtradové bio kávy z mexického státu Chiapas, a členové družstva pěstitelů banánů Urocal z Ekvádoru. Setkání proběhlo formou snídaň – samozřejmě s fairtradovými surovinami.

20. ZÁŘÍ jsme v Praze uspořádali výroční tiskovou konferenci, na níž jsme média a další hosty informovali o klíčových ukazatelích obchodu s fairtradovými výrobky v České republice za rok 2016, a to opět za účasti mexického pěstitele kávy Gregoria M. Morena.

V ZÁŘÍ jsme se stali součástí evropského konsorcia a zapojili jsme se do projektu Trade Fair Live Fair – projektu financovaného Evropskou komisí a zaměřeného na zvyšování povědomí o udržitelné spotřebě a výrobě v souladu s Cíli udržitelného rozvoje (SDGs) OSN.

Na konci září jsme uspořádali již 3. ročník Miniveletrhu fairtradových výrobků, a to poprvé ve spolupráci s Festivalem Evolution. V rámci fairtradové expozice se představila desítka českých společností, které mají ve svém portfoliu fairtradové výrobky. V rámci doprovodného programu festivalu vystoupil Gregorio M. Moreno s přednáškou o pěstování bio kávy v Chiapasu.

V ŘÍJNU se zástupkyně Fairtrade ČS zúčastnily veletrhu pracovních příležitostí Šance organizovaného VŠE v Praze, kde nabízely studentům a absolventům informace o činnosti Fairtrade ČS i o možnostech budoucí spolupráce či stáží.

14. LISTOPADU se Hana Chorváthová, ředitelka Fairtrade Česko a Slovensko, a Dario Soto Abril, výkonný ředitel Fairtrade International, zúčastnili konference Open Eyes Economy v polském Krakově. Systém Fairtrade tu byl silně zastoupený, jeden z bloků konference se věnoval pouze tématu fair trade. Večer byl zakončený fairtradovým filmovým festivalem.

V PROSINCI jsme v Praze uspořádali workshop pro členy a pozorovatele Fairtrade Česko a Slovensko. Navazoval na setkání členů během valné hromady v červnu 2017 a jeho hlavním cílem bylo zmapovat praktické možnosti spolupráce mezi členy a pozorovateli navzájem a mezi členy a pozorovateli a Fairtrade ČS. Členka správní rady Lenka Černínová zde prezentovala výsledek práce rady zaměřené na mapování benefitů členství organizací zapojených do Fairtrade ČS. Členové zde také definovali priority pro to, co očekávají od Fairtrade ČS v roce 2018.

V PRŮBĚHU ROKU 2017 se také rozrostl počet subjektů zapojených do kampaní **Fairtradová města a Fairtradové školy**. Fairtrade ČS je národním koordinátorem kampaně a spolupracuje s organizacemi NaZemi a Ekumenickou Akademií. Kritéria nutná pro oficiální udělení titulu Fairtradové město/Fairtradová škola splnily:

Město Valašské Klobouky (1. 2. 2017)

Základní škola Albrechtice (19. 6. 2017)

Gymnázium a Obchodní akademie Hodonín (29. 6. 2017)

VOŠZ a SZŠ Hradec Králové (16. 11. 2017)

8. základní škola Most (21. 12. 2017)

FINANČNÍ ZPRÁVA ZA ROK 2017

VÝSLEDOVKA (V TISÍCÍCH KČ)

NÁKLADY		3005
Nákupy		473
Služby		1579
Osobní náklady		926
Ostatní náklady		1
Poskytnuté příspěvky		26

VÝNOSY		3251
Tržby z prodeje služeb*		2171
Přijaté příspěvky		1080

VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ		246
----------------------	--	-----

* položka tržby z prodeje služeb je tvořena příjmy z licenčních poplatků

PŘEHLED DÁRCŮ V ROCE 2017

V roce 2017 nás finančně podpořili:

Všem dárcům za jejich příspěvek děkujeme.

Za podporu děkujeme také všem členským organizacím, dobrovolnicím a dobrovolníkům.

ORGANIZAČNÍ STRUKTURA

RADA FAIRTRADE ČS

Předseda: Ing. Jiří Hejkrlík, Ph.D., Česká zemědělská univerzita v Praze

Člen Rady: Ing. Mgr. Jiří Remr, Ph.D., MBA, FSV UK, INESAN

Členka Rady: Mgr. Veronika Bačová, Ekumenická Akademie, z.s. (do 5. 6. 2017)

Člen Rady: Mgr. Petr Mareš, NaZemi, z. s. (do 5. 6. 2017)

Členka Rady: Ing. Lenka Černíňová, Ekumenická Akademie, z.s. (od 5. 6. 2017)

Člen Rady: Ing. Vojtěch Marek, BeFair, Adra, o.p.s. (od 5. 6. 2017)

ZAMĚSTNANKYNĚ

Mgr. Hana Chorváthová, výkonná ředitelka

Bc. Věra Rohanová, vedoucí oddělení PR a médií (do 31. 3. 2017)

Bc. Lenka Burdová, koordinátorka marketingové komunikace a sociálních médií (od 27. 3. 2017)

Lenka Dvořáková, koordinátorka kampaně Fairtradová města (od 10. 4. 2017)

Michaela Nová – rodičovská dovolená

KONTAKT

Fairtrade Česko a Slovensko, z.s.

sídlo a poštovní adresa: Botičská 1936/4, 128 00 Praha 2

IČ: 71 22 66 72

Tel.: +420 734 336 592, E-mail: info@fairtrade-cesko.cz, www.fairtrade-cesko.cz

Jsme registrováni u Městského soudu v Praze pod spisovou značkou L63801

Peněžní ústav: Fio banka V Celnici 1028/10, 117 21 Praha 1 č. ú. 2900792145/2010 (transparentní účet).